

Tygodnik Gospodarczy

Rok IV

Poznań, dnia 9 października 1948

Nr 41

TREŚĆ: Kontrola zysku brutto — Ubezpieczenia rzeczowe i osobowe (str. 481) — Nowe formy sprawa
wzajemności inwestycyjnej (str. 483) — Praktyka i wykładnia prawa składowego (str. 484) —
Komunikaty (str. 486) — Kartoteka: Upadłość, Sprzedaż na raty, Pożyczka.

Kontrola zysku brutto

V.

(Przedsiębiorstwo przemysłowe).

Czytającemu uwagi nasze w zakresie kontroli zysku brutto w przedsiębiorstwie przemysłowym mogą nasuwać się pewne zastrzeżenia, czy tego rodzaju kontrola jest pożądana, jeżeli uwzględnimy nowoczesne metody ustalania kosztów produkcji przy pomocy arkusza rozliczeniowego kosztów, z którego nie tylko że otrzymujemy odpowiednie wnioski, lecz co najważniejsze, zaplanowane wytyczne w zakresie ustalania cen za poszczególne wytwarzane czy przetwarzane artykuły produkcji przemysłowej.

Można by się z tego rodzaju zapatrywaniem zgodzić li tylko pod pewnymi warunkami, tj. że stworzymy taki aparat działania w rachunkowości, który pozwoli nam za pomocą arkusza rozliczeniowego ustalić dorzuty procentowe zgodne z obowiązującymi przepisami w zakresie cen i marży zyskowości.

Jednak ze względów finansowych nie zawsze przedsiębiorstwa prywatne czy spółdzielcze mogą zaangażować taki zespół pracowników i dlatego w przedsiębiorstwach tych spotykamy się tylko z taką księgowością i rachunkowością, której wymagają właściwe przepisy prawne lub skarbowe. Z uwagi jednak na ważny problem, jakim jest kontrola zysku, winno kierownictwo danego przedsiębiorstwa przeprowadzać podanym systemem kontrolę w okresach kwartalnych, by móc w porę prostować poczynione błędy.

To też podając w dzisiejszym numerze materiał nieco skomplikowany, jeżeli chodzi o sposób przeprowadzenia kontroli zysku brutto pragniemy zwrócić uwagę na to, że w każdym przedsiębiorstwie bez względu na rozpiętość działalności (ilość i rodzaj produkowanych artykułów) jest to możliwe, pod warunkiem ścisłej współpracy księgowego z kierownikiem technicznym. Temu ostatniemu nie wolno zataić wszelkich podstawowych momentów, które składają się na proces wytwa-

rzania, — bowiem wyniki obliczeń będą fałszywe i nie przyniosą pożądanego rezultatu. Nie należy uważać tego materiału jako wzoru dającego się stosować w każdym przedsiębiorstwie przemysłowym. Pragniemy wykazać tylko możliwość przeprowadzenia kontroli. Niewątpliwie teoretyczne obliczenia nie zawsze pokrywać się będą z wynikami rzeczywistymi, — to jednak należy pamiętać, że nie mogą i nie powinny one zbyt od siebie odbiegać. Czytający i sprawdzający nasz przykład dochodzić będą między innymi do tego — na jakiej podstawie ustalono pewne wskaźniki procentowe przy ustaleniu pewnych nieodzownych danych. Każda kalkulacja złożona musi posługiwać się pewnymi kluczami wyjściowymi, — w naszym przykładzie zastosowano klucz procentowy.

Zadaniem naszym jest przeprowadzić kontrolę zysku brutto w przedsiębiorstwie przemysłowym, które z trzech zasadniczych surowców wykonuje z każdego po jednym produkcie gotowym i po jednym ubocznym, a więc ogółem otrzymujemy trzy produkty gotowe i trzy produkty uboczne również użyteczne do dalszej sprzedaży.

Przedsiębiorstwo prowadzi kontrolę ilościową, obrazującą ilość i wartość surowców oraz gotowych towarów. Ponadto obrót (tj. sprzedaż) wykazuje każdy gotowy produkt oddzielnie.

Dane techniczne zakładu pozwalają stwierdzić na podstawie klucza procentowego, ile z danego surowca uzyskuje się zasadniczego gotowego produktu i ile ubocznego użytkowego. I tak:

z surowca I, zużywamy na prod. got. I. — 50%	
na produkt uboczny I. — 30%	
z surowca II, zużywamy na prod. got. II. — 55%	
na produkt uboczny II. — 20%	
z surowca III, zużywamy na prod. got. III. — 40%	
na produkt uboczny III. — 30%	

Stwierdzenie tych wyników, tj. zgodności stosowania podanych kluczy procentowych, umożliwia nam tabela ilustrująca kontrolę surowców (podana ilościowo i wartościowo) oraz tabela ilu-

strująca kontrolę ilościową towarów gotowych wykazanych tylko ilościowo.

Podany przykład liczbowy dotyczy przedsiębiorstwa za okres jednego miesiąca.

Przedsiębiorstwo dokonało następujących obrotów:

Rodzaj produktu	Ilość w kg	Cena za kg	Wartość w zł
Gotowy towar I.	29.500	125,—	3.687.500,—
Gotowy towar II.	13050	140,—	1.827.000,—
Gotowy towar III.	6.100	160,—	976.000,—
Got. tow. uboczny I.	16.300	79,—	1.287.700,—
Got. tow. uboczny II.	3.140	86,—	270.040,—
Got. tow. uboczny III.	4.170	90,—	375.300,—
Ogółem obót	72.260	—	8.423.540,—

Zadaniem naszym jest sprawdzić, ile wynosi zysk brutto na każdym produkowanym gotowym towarze, jak również stwierdzić, jakie należy poczynić zmiany w cenach sprzedaży, by zysk brutto dla wszystkich był równy i wahał się w granicach 60%.

Zakładamy dalej, że wszelkiego rodzaju notatki i zaksięgowania w pomocniczych jak i zasadniczych księgach są zgodne z rzeczywistością i na tym odcinku nie znaleźliśmy żadnych usterek. Na podstawie kontroli ilościowej surowców dokonaliśmy zestawienia dokonanych obrotów z uwzględnieniem remanentu początkowego, zakupu, produkcji i remanentu końcowego. Dane te obrazuje poniższa tabela:

I. Zestawienie Kontroli ilościowej surowców

T re ś ć	Surowiec I.			Surowiec II.			Surowiec III.		
	Ilość w kg	Cena za kg	Wartość w zł	Ilość w kg	Cena za kg	Wartość w zł	Ilość w kg	Cena za kg	Wartość w zł
Remanent surowca na początku okresu	3.950	14	55.300	930	16	14.880	1.340	18	24.120
Zakup w okresie sprawozdawczym	62.340	15	935.100	25.640	18	461.520	18.570	16	297.120
S u m a	66.290	15	990.400	26.570	18	476.400	19.910	16	321.240
Zużyto na podstawie kontroli ilościowej	61.130	15	916.950	22.450	18	404.100	17.750	16	284.000
Remanent surowca na końcu okresu sprawozdawczego	5.160	14	73.450	4.120	18	72.300	2.160	17	37.240

Jeżeli chodzi o wykazaną cenę za jednostkę surowca, to znajdujemy zgodność, a drobne różnice tłumaczą się tylko tym, że zaokrąglaliśmy do pełnego złotego. Cena zużytego do produkcji surowca I. wynosi zł 15,—, surowca II. — zł 18,— i surowca III. — zł 16,—. Są to ceny przeciętne.

Przedsiębiorstwo prowadzi również kontrolę ilościową towarów gotowych. W odniesieniu do zmian ilościowych tych artykułów sporządzamy również zestawienie. Wyprodukowana ilość poszczególnych gotowych towarów jest każdorazowo w kartotece na podstawie raportów wewnętrznych odnotowana. Ilość ta według technicznych obliczeń pokrywa się z małymi odchyleniami z

istotną wydajnością. Podstawę obliczeniową podaliśmy na wstępie przykładu w kluczach procentowych. Celem zrozumienia obliczenia podajemy przykład pierwszego surowca.

Ogółem zużyto do produkcji -surowca I. — 62.340 kg, ubocznego 18.100 kg. Z powyższej ilości zużywa się przy produkcji gotowego towaru I. 50%, a przy produkcji produktu ubocznego 30%. Różnica do pełnych 100% stanowi ubytek w procesie produkcji.

50% od 62.340 kg stanowi	31.170 kg
30% od 62.340 kg „	18.702 kg
Razem	49.872 kg

Z kontroli ilościowej wynika, że otrzymaliśmy gotowego towaru I.	30.400 kg
ubocznego „ I.	18.120 kg
Razem	48.520 kg

a więc w przybliżeniu stwierdzamy zgodność z obliczeniem teoretycznym. Dyferencja wynosi 1352 kg, co w stosunku do teoretycznej liczby stanowi ca 2,5%.

P. T. Prenumeratorów

prosimy o wpłacanie prenumeraty na IV. kwartał br. jak również za poprzednie okresy na konto w P. K. O. Poznań V/4085 (Księgarnia Wilak).

Administracja „Tygodnika Gospodarczego“
Księgarnia WILAK, Poznań — Kantaka 10.

Zestawienie obrotu gotowym towarem w kilogramach

Treść	Gotowy tow. I.	Uboczn. I.	Gotowy tow. II.	Uboczn. II.	Gotowy tow. III.	Uboczn. III.
Remanent początk.	240	80	1.350	410	750	520
Wyprodukowano	30.400	18.120	12.300	4.310	6.850	5.400
Razem	30.640	18.200	13.650	4.720	7.600	5.920
Sprzedano	29.500	16.300	13.050	3.140	6.100	4.170
Remanent końcowy	1.140	1.900	600	1.580	1.500	1.750

By ustalić zysk brutto uzyskany na każdym wyprodukowanym gotowym towarze, musimy ustalić cenę kosztów własnych, a więc w początkowej fazie obliczeń ustalić, jaka przypada wartość surowca oraz koszt produkcji na każdy gotowy towar.

Wartość zużytego surowca do produkcji poszczególnego gotowego produktu mamy wyszczególnioną w zestawieniu kontroli ilościowej surowców.

Ogólny koszt produkcji za okres sprawozdawczy wynosi zł 3.870.560,—. W założeniu przyjmujemy, że koszt produkcji rozkłada się w równym stopniu na trzy rodzaje gotowych i ubocznych produktów. Rozbicia kosztów produkcji dokonujemy w stosunku zużytych kilogramów surowca.

Do produkcji gotow. towaru I. i ubocznego I. zużyto surowca I.	61.130 kg
Do produkcji gotow. towaru II. i ubocznego II. zużyto surowca	22.450 „
Do produkcji gotow. towaru III. i ubocznego III. zużyto surowca	17.750 „
Ogółem	101.330 kg

Dzieląc ogólny koszt produkcji zł 3.870.560 przez ogólną ilość zużytego do produkcji surowca 101.330 kg otrzymujemy wynik z zaokrągleniem 38,30 — to znaczy, że na każdy zużyty kilogram surowca w danej grupie przypada 38,30 zł kosztów produkcji.

Stosując dalej mnożnik zł 38,30 otrzymamy rozbicie kosztów produkcji na każdą grupę gotowego towaru. Pod grupą danego gotowego towaru należy rozumieć gotowy produkt zasadniczy i produkt uboczny.

Dla pierwszej grupy gotowych towarów koszt produkcji wynosi (61.130 kg razy 38,30) z zaokrągleniem do pełnego złotego zł 2.341.279

Dla drugiej grupy koszt produkcji wynosi „ 859.835

Dla trzeciej grupy „ 669.446

Ogółem zł 3.870.560

W ten sposób dokonaliśmy rozbicia kosztów produkcji na poszczególne grupy gotowych towarów. Przyjmując, że z reguły na zasadniczy gotowy produkt przypada znacznie większa część kosztów produkcji aniżeli na otrzymywany produkt uboczny, w danym przedsiębiorstwie przy zastosowaniu klucza procentowego należy postąpić następująco:

W grupie pierwszej gotowych towarów należy z przypadającej sumy kosztów produkcji

zł 2.341.279 zaliczyć 70% na gotowy towar
30% na towar uboczny

w grupie drugiej z przypadającej sumy kosztów produkcji

zł 859.835 zaliczyć 85% na gotowy towar
15% na towar uboczny

w grupie trzeciej z przypadającej sumy kosztów produkcji

zł 669.446 zaliczyć 60% na gotowy towar
40% na towar uboczny

Na podstawie tych danych sporządzamy zestawienie obrazujące nam poszczególne sumy w złotych przypadające na każdy produkt, które po podliczeniu dają nam koszt własny wytworzenia gotowego jak i ubocznego towaru.

Zestawienie kosztów własnych produkowanych towarów.

Treść	Gotowy I.	Uboczn. I.	Gotowy II.	Uboczn. II.	Gotowy III.	Uboczn. III.
Surowiec	641.865	275.085	343.485	60.615	170.400	113.600
Koszty produkcji	1.638.895	702.384	730.860	128.975	401.668	267.778
Cena koszt. własn.	2.280.760	977.469	1.074.345	189.590	572.068	381.378

Wykazanych obrotów przedsiębiorstwa z tabeli nr I. nie można identyfikować i bezpośrednio zastosować do ustalonych cen kosztów własnych,

bowiem nie wszystkie gotowe produkty zostały sprzedane. Z tabeli dokonanych obrotów możemy zastosować cenę sprzedaży za jednostkę, by

ustalić wartość sprzedaży wszystkich wyprodukowanych towarów. Dla przykładu wyjaśniamy, że np. gotowego towaru I. wyprodukowano ogółem 30.400 kg. Jeżeli byśmy sprzedali całą produkcję tego artykułu, to przy sprzedaży po cenie zł 125 za kg uzyskamy obrót na tym towarze zł 3.800.000.

Wycena wyprodukowanego towaru po cenie sprzedaży.

Nazwa towaru	Ilość w kg	Cena za kg	Wartość w zł
Gotowy towar I.	30.400	125	3.800.000
" " II.	12.300	140	1.722.000
" " III.	6.850	160	1.196.000
Towar uboczny I.	18.120	79	1.431.480
" " II.	4.310	86	370.660
" " III.	5.400	90	486.000
Ogółem	77.380	—	8.906.140

Stwierdzamy, że w wypadku sprzedaży dokonanej produkcji w okresie badanym uzyskali byśmy ogólny obrót na zł 8.906.140.

Z kolei wypada nam porównać ostatnie dwie tabele, tj. zestawienie kosztów własnych wyprodukowanych towarów i wycenę wyprodukowanych towarów. Pierwsza wykazuje wartość towarów po cenie kosztów własnych, druga sprzedaż. Wyprowadzając różnicę tych sum otrzymamy zysk brutto na każdym gotowym artykule. Procentowe obliczenie zysku brutto podane w następnym zestawieniu pozwala nam stwierdzić, że zysk brutto na poszczególnych gotowych towarach jest różny i to najniższy na towarze ubocznym III., (27,4%), a najwyższy na towarze ubocznym II. (95,5%). Procentowy zysk brutto obliczamy w ten sposób, że stwierdzamy, ile procent stanowi zysk brutto, np. na gotowym towarze I. zł 1.519.240 w stosunku do ceny kosztów własnych tego produktu zł 2.280.760. Wynosi on 66,6%

Dzieląc następnie cenę kosztów własnych poszczególnych gotowych towarów przez ilość produktu (w naszym przykładzie kilogramy) otrzymujemy cenę kosztów własnych za jednostkę, która np. w odniesieniu do gotowego towaru I wynosi zł 75 za 1 kg.

II. Ustalenie zysku brutto

Treść	Gotowy towar I	Gotowy towar uboczny I	Gotowy towar II	Gotowy towar uboczny II	Gotowy towar III	Gotowy towar uboczny III
Wartość sprzedażna wyprodukowanego towaru	3.800.000	1.431.480	1.722.000	370.660	1.096.000	486.000
Cena kosztów własnych wyprodukowanego towaru	2.280.760	977.469	1.074.345	189.590	572.068	381.378
Zysk brutto w zł	1.519.240	454.011	647.655	181.070	523.932	104.622
Zysk brutto w %	66,6%	47,4%	60,3%	95,5%	91,6%	27,4%
Cena kosztów własnych za 1 kg w zł	75	54	88	44	84	70

Na wstępie naszego przykładu ustaliliśmy cel naszych badań, tj. stwierdzenie zysku brutto oraz jak winna się kształtować cena sprzedaży, gdybyśmy pragnęli wykazywać zysk brutto w granicach 60%. Pierwsze pytanie rozwiązaliśmy. Drugie pytanie jest już proste do rozwiązania.

Znając cenę kosztów własnych za jednostkę każdego gotowego towaru, doliczamy marżę zysku brutto w wysokości 60% od ceny kosztów własnych i po podliczeniu tych dwu liczb otrzymujemy cenę sprzedaży.

Ustalenie ceny sprzedaży z zachowaniem 60% marży zysku brutto

Treść	Gotowy I.	Ubochn. I.	Gotowy II.	Ubochn. II.	Gotowy III.	Ubochn. III.
Cena kosztów własnych za 1 kg plus marża zysku brutto 60%	75	54	88	44	84	70
Cena sprzedaży za kg	120	86	140	70	134	112

Jeżeli zatem dokonamy rewizji zysku brutto w przedsiębiorstwie przemysłowym, w którym wytwarzamy różne artykuły, to zawsze na podstawie

kontroli tego zysku możemy ustalić nową marżę jednolitą albo odmienną według potrzeb odpowiednich przepisów.

Przypuśćmy, że przykład liczbowy przedsiębiorstwa winien był wykazywać marżę zysku bruto 60%. Kontrola zysku brutto stwierdziła w dwu pozycjach poważne odchylenie, bo przy gotowym towarze III 91,6%, a przy ubocznym II 95,5%. Dwa artykuły wahają się w granicach 60% pozostałe dwa są niższe, wśród których towar uboczny III, wykazuje tylko 27,4% zysku brutto. Popełniono przeto błędy kalkulacyjne, które w złotych na jednostkę kilograma obrazuje poniższe zestawienie.

Nazwa towaru	Sprzedawano za kg	Należało sprzedać	Za dużo zł	Za mało zł
Gotowy I.	125	125	5	—
Gotowy II.	140	140	—	—
Gotowy III.	160	134	26	—
Uboczny I.	79	86	—	7
Uboczny II.	86	70	16	—
Uboczny III.	90	112	—	22

Jak z tego zestawienia widzimy, trafna kalkulacja była jedynie w stosunku do gotowego produktu II., w innych mamy mniejsze lub większe

odchylenia i to albo z nadmiernym zyskiem albo też ze stratą.

Rzeczowo przeprowadzona kalkulacja i ciągła kontrola zysku brutto ma więc wysoce dodatnią stronę, bowiem w porę sygnalizuje popełniane błędy. Gdybyśmy dla przykładu najwięcej sprzedawali towaru ubocznego III. po cenie zł 90. zamiast po cenie zł 112. natenczas wysoki obrót na tym artykule a znacznie niższy na pozostałych powodowałyby bardzo mały zysk przy zachowaniu zwykłych kosztów prowadzenia przedsiębiorstwa. I na odwrót, gdybyśmy najwięcej sprzedawali gotowego towaru III. po cenie zł 160, zamiast po zł 134, stwarzałibyśmy zysk brutto a tym samym i zysk netto bardzo wysoki krzywdą konsumenta.

Podany przykład jak i poprzednie miały zobrażać sposób przeprowadzenia kontroli zysku brutto, jak również naświetlić korzyści, jakie z tego rodzaju pracy przedsiębiorstwo odnosi. Piszący osobiście miał możliwość przekonać się, że w jednym z przedsiębiorstw przemysłowych zysk netto był tylko dlatego znikomy, że nie doceniano rachunkowości. Rachunkowość winna być początkiem i końcem każdej działalności przedsiębiorstwa.

mgr M. Nowicki

Ubezpieczenia rzeczowe i osobowe

(Poprzednie części w Nr 37 i 39 Tyg. Gosp.)

9. Ubezpieczenia od kradzieży z włamaniem.

W wypadku tego ubezpieczenia Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych wyrównuje szkodę bezpośrednią, powstałą wskutek tego, że przez dokonaną i usiłowaną kradzież ubezpieczone przedmioty zostały skradzione, zniszczone lub uszkodzone. Szkodę pośrednią tudzież utratę zysku ubezpieczenie obejmuje tylko o tyle, o ile to specjalnie zostało umówione.

Za kradzież w rozumieniu umów ubezpieczeniowych uważa się:

- przy nieokreślonym umową sposobie zamknięcia ubezpieczonych przedmiotów: jeżeli sprawca włamał się lub też przedostał do ubezpieczonego lokalu albo otworzył wejście za pomocą narzędzi nie przeznaczonych w zwykłym porządku rzeczy do ich otwierania albo wreszcie, jeżeli sprawca zakradł się w zamiarze okradzenia do ubezpieczonego lokalu lub też ukrył się w nim w tym samym zamiarze; za zakradnięcie nie uważa się jednak, jeżeli sprawca uzyska wstęp do ubezpieczonego lokalu podstępnie, pod fałszywym pozorem lub z wiedzą ubezpieczającego lub jego domowników;
- w razie, gdy — stosownie do umowy — przewiduje się dla ubezpieczonych przedmiotów ściśle określony sposób zamknięcia: jeżeli sprawca kradzieży dostał się do lokalu w sposób powyżej podany (pod pkt. a), a nadto jeszcze umówione schowania, jak np. kasy i kasety zostały rozbite albo otworzone za pomocą na-

zędzi nie przeznaczonych w zwykłym porządku rzeczy do ich otwarcia. Zakład odpowiada jednak za otwarcie normalnymi kluczami, jeżeli klucze te były schowane, a sprawca wszedł w posiadanie kluczy przez rozbicie schowań lub przez ich otwarcie narzędziami nie przeznaczonymi do tego celu.

Z powyższego wynika, że zakład nie ponosi odpowiedzialności, jeżeli ubezpieczone przedmioty zaginęły bez dokonania włamania. Gdy więc np. kradzieży dokonał ktoś wprowadzony do lokalu, zakład nie będzie ponosić odpowiedzialności.

Za uszkodzenia, jakim podczas kradzieży ulegną części budowli, np. drzwi, okna, powały, podłogi itp. zakład odpowiada tylko wówczas, jeżeli to wyraźnie było umówione.

Ogólne warunki ubezpieczenia od kradzieży wyłączają odpowiedzialność zakładu, jeżeli kradzież dokonana została:

- przy udziale domownika, jako sprawcy, podżegacza, współwinnego lub współnika; za domowników uważa się również sublokatorów oraz osoby pozostające do nich w stosunku umownym;
- w lokalach mieszkalnych w czasie, w którym lokale te dłużej niż 30 dni były niezamieszkałe, albo w lokalach przemysłowych, w których ruch przemysłowy przerwany był dłużej niż przez dni czternaście.

Zakład nie odpowiada za wyrządzoną wskutek kradzieży szkodę, jeżeli został on zawiadomiony

o wydarzeniu się wypadku, przewidzianego ubezpieczeniem, później niż po upływie 6 miesięcy.

Zakład nie odpowiada również, jeżeli kradzież z włamaniem została dokonana lub ułatwiona w związku z takimi wydarzeniami jak:

- a) pożar, wybuch, uderzenie pioruna;
- b) trzęsienie ziemi, powódź lub inne nadzwyczajne wypadki natury żywiołowej;
- c) rozruchy, powstania, zbiegowiska lub inne zaburzenia o gwałtownym działaniu;
- d) wydarzenia wojenne oraz stany w ich następstwie powstałe, do których zalicza się także przemarsz i kwaterynki własnych i obcych wojsk, obsadzanie przez obce wojska, usunięcie się władz, ucieczka ludności, ewakuacja.

Zakład nie odpowiada, jeżeli ubezpieczający z rozmysłu lub przez rażące niedbalstwo spowodował kradzież z włamaniem.

O ile inaczej się nie umówiono, to ubezpieczenie obejmuje tylko przedmioty, należące do ubezpieczonego. Jednakże ubezpieczenie urządzenia domowego, obejmujące wszystkie rzeczy danego mieszkania, rozciąga się i na rzeczy osób, należących do rodziny mieszkającej wspólnie z ubezpieczającym, a także na ubranie i bieliznę jego służby, jeżeli te stanowią ogół rzeczy ubezpieczonych.

Akta, dokumenty i druki wszelkiego rodzaju są tylko wówczas objęte ubezpieczeniem, jeżeli to specjalnie zostało umówione. Jeżeli ubezpieczenie obejmuje obrazy i inne dzieła sztuki, prawdziwe koronki i klejnoty, to przedmioty te są ubezpieczone, w braku odmiennej umowy, tylko do wysokości 500 zł za poszczególny przedmiot. Specjalnej umowy wymagają również wypadki, gdzie zakład ma pokrywać wartość amatorską lub naukową przedmiotów ubezpieczonych.

Gotówka, papiery wartościowe, książeczki oszczędnościowe, niezmonetyzowane kruszce szlachetne, nieoprawione drogocenne kamienie i prawdziwe perły, zbiory monet, znaczków pocztowych, autografów itp. oraz nie będące w codziennym użytku kosztowności i przedmioty ze złota, objęte są ubezpieczeniem dopóty, dopóki znajdują się w zamkniętych schowkach, które dają dostateczną gwarancję bezpieczeństwa przed możliwością zabrania samych schowków. Schowkami takimi będą np. kasy, kasety, szafy. Przepis powyższy nie ma zastosowania do ubezpieczenia kosztowności, przedmiotów z platyny, złota i srebra, znajdujących się w sklepach i składach sprzedażnych. Jeżeli zaś umówione zostało zamknięcie ubezpieczonych przedmiotów w określonym schowaniu, to ubezpieczenie trwa dopóty, dopóki te przedmioty znajdują się pod zamknięciem w tym schowaniu.

Umowa ubezpieczeniowa podaje zawsze miejsce, w którym przedmioty się znajdują lub znajdować powinny. Zakład odpowiada tylko za szkodę, której ubezpieczone przedmioty uległy w miejscu wymienionym w polisie. Przy ubezpieczeniu ruchomości domowych stosuje się trochę inne zasady, gdyż jest tu dopuszczalna zmiana mieszka-

nia, przy trwającej odpowiedzialności zakładu, pod warunkiem, że zakład zostanie o tym powiadomiony.

10. Ubezpieczenie od gradobicia.

Przy ubezpieczeniu od gradu zakład ubezpieczeń wynagradza szkodę, zrządaną w ubezpieczonych ziemiopłodach wskutek działania gradobicia.

Zakład nie wynagradza szkód w ubezpieczonych ziemiopłodach zrzządzonych przez inne niż grad wypadki elementarne, jak również szkód zrzządzonych przez choroby roślinne, przez owady, przejrzałość, spóźnienie w zbiorze lub powstałych innych przyczyn. Zakład nie daje odszkodowania za szkody gradowe, zrządzone w oziminach w roku ich zasiewów; nie wynagradza również szkód gradowych nie dochodzących do 8% plonu z uszkodzonego łąnu, przy czym stratę tę ustala się osobno dla ziarna a osobno dla słomy.

Ziemiopłody przyjmuje się do ubezpieczenia według klasyfikacji roślin ustalonej przez zakład i po cenach, oznaczonych przez ubezpieczającego w granicach cen maksymalnych, jakie zakład ustanawia corocznie przed dniem 15 kwietnia dla poszczególnych rodzajów ziemiopłodów.

Ubezpieczający obowiązany jest podać we wniosku ubezpieczeniowym, obsiany obszar poszczególnie łąnami, ilość spodziewanego plonu oraz cenę jednostkową ziemiopłodów w granicach cen maksymalnych. Ubezpieczenie obejmuje tylko te rodzaje ziemiopłodów, które są wyraźnie we wniosku oznaczone. Do ubezpieczenia muszą być podane osobno ziarno i słoma, przy czym słoma winna być objęta ubezpieczeniem co najmniej w stosunku oznaczonym przez zakład.

Przy słomie, roślinach okopowych oraz winnej latorośli objęta jest ubezpieczeniem tylko ilość, nie zaś jakość zbiorów; ubezpieczenie nasienia buraków i marchwi obejmuje ich ilość — a jakość tylko w razie rolniczej wartości użytkowej. Przy rolniczych roślinach pastewnych obejmuje ubezpieczenie tylko pierwszy pokos, każdy dalszy zaś tylko wtedy, gdy go wyraźnie objęto ubezpieczeniem albo osobno ubezpieczono. Przy ubezpieczeniu koniczyny nasiennej, jeżeli we wniosku nie podano, który pokos ubezpiecza się na ziarno, uważa się jako ubezpieczony na ziarno: przy koniczynie czerwonej drugi pokos a przy innych gatunkach pierwszy.

11. Ubezpieczenie zwierząt na życie.

Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych ubezpiecza konie, osły, muły, bydło rogate, świnie, owce, kozy i psy. Zakład odpowiada za szkodę powstałą przez to, że z powodu choroby lub wypadku zwierzęta ubezpieczone padły albo musiały być dobite z konieczności. Odpowiedzialność rozciąga się również na straty powstałe przez to, że ubezpieczone zwierzęta — matki padną z powodu ciąży lub porodu.

Ubezpieczenie, w powyższych wypadkach, obejmuje wszelkie szkody powstałe z powodu

będzie wyznaczona rozprawa w celu rozpatrzenia tych zarzutów.

Sąd odmówi zatwierdzenia układu, gdy był niedopuszczalny w myśl przepisów prawa upadłościowego oraz z przyczyn uchybień formalnych lub gdy sprzeciwia się dobrym obyczajom, albo porządkowi publicznemu. Nadto może odmówić zatwierdzenia, gdy warunki układu są zbyt krzywdzące dla wierzycieli, którzy głosowali przeciw układowi.

Od postanowienia Sądu Okręgowego przysługuje zażalenie do Sądu Apelacyjnego, a na postanowienie Sądu Apelacyjnego odmawiające zatwierdzenia układu skarga kasacyjna do Sądu Najwyższego.

Gdy uprawomocni się postanowienie zatwierdzające układ oraz po zaspokojeniu lub zabezpieczeniu zobowiązań masy upadłościowej i wierzytelności uprzywilejowanych, sąd wyda postanowienie o ukończeniu postępowania egzekucyjnego.

Wyciąg z listy wierzytelności łącznie z wypisem prawomocnego postanowienia, zatwierdzającego układ, jest tytułem egzekucyjnym przeciw upadłemu oraz temu, kto dał zabezpieczenie wykonania układu, jeśli w sądzie został złożony dokument, stwierdzający duże zabezpieczenia.

Nie dotyczy to wierzytelności zaprzeczonych przez upadłego.

Sąd na wniosek wierzyciela może uchylić układ po przeprowadzeniu rozprawy, gdy upadły nie wykonywał zobowiązań wynikających z układu. Nadto sąd uchylił układ na wniosek wierzycieli mających najmniej $\frac{1}{4}$ część ogólnej sumy wierzytelności, gdy upadły po zawarciu układu zostanie skazany za przestępstwo popełnione przed zawarciem układu, a polegające na pokrzywdzeniu wierzycieli, np. przez ukrywanie przedmiotów majątkowych itp. Uchylenie z innych przyczyn jest niedopuszczalne.

W razie uchylenia układu wypłacone na jego podstawie sumy będą zarachowane na poczet wierzytelności, a zabezpieczenia dane na pewność układu pozostają w mocy, chyba że co innego wynika z warunków zabezpieczenia. Czynności dokonane w poprzednim postępowaniu będą powtórzone w miarę potrzeby.

Upadłość 121

Jeśli upadły udzielił niektórym wierzycielom korzyści większych jak przewidywał układ, każdy wierzyciel w ciągu 2 lat od prawomocnego zatwierdzenia układu może w drodze powództwa żądać od upadłego i wierzyciela, który odniósł korzyść — uiszczenia sumy, o jaką w układzie zmniejszona została wierzytelność żądającego. Wierzyciel, który osiągnął niedozwoloną korzyść, odpowiada tylko do wysokości tej korzyści.

Powyższe przepisy o postępowaniu układowym w prawie upadłościowym należy odróżnić od postępowania układowego o wszczęcie którego może wnosić kupiec nie znajdujący się w upadłości, a które to postępowanie oparte jest na odrębnym rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24. 10. 1934 r. (Prawo o postępowaniu układowym Dz. U. R. P. Nr 93/34 pozycja 836).

Sprzedaż na raty ¹⁾

Sprzedażą na raty jest w rozumieniu przepisów kodeksu handlowego dokonana przez kupca w wykonywaniu przedsiębiorstwa sprzedaż rzeczy ruchomej za cenę, która ma być spłacona ratami, jeżeli w myśl umowy rzecz ma być wydana kupującemu przed całkowitym zapłaceniem ceny kupna, chociażby sprzedawca zastrzegł sobie prawo własności.

Przepisy o sprzedaży na raty zostały wydane dla ochrony kupującego, przeto postanowienia umowne mniej korzystne dla kupującego od przewidzianych w kodeksie handlowym są nieważne, a zamiast nich stosuje się odpowiednio przepisy kodeksu handlowego. Natomiast postanowienia umowne korzystniejsze dla kupującego są ważne.

Sprzedażą na raty jest sprzedaż dokonana przez kupca i to w wykonywaniu przedsiębiorstwa. Jeżeli zatem sprzedaje na raty pewne przedmioty osoba, nie będąca kupcem, to stosuje się wtedy przepisy kodeksu zobowiązań; te przepisy stosuje się także i wtedy, gdy nawet kupiec sprzeda pewien przedmiot, lecz nie w wykonywaniu swego przedsiębiorstwa, np. kupiec towarów kolonialnych sprzeda komuś ubranie na spłatę ratałną.

Przepisy kodeksu handlowego o sprzedaży na raty nie będą miały również zastosowania, gdy kupującym jest kupiec rejestrowy albo kupiec nierejestrowy, który nabył towar do odsprzedaży w naturze lub po przerobieniu.

Natomiast jeżeli kupiec nierejestrowy nabędzie przedmioty potrzebne do własnego użytku (np. urządzenie, maszyny), to kupno takie będzie podlegało przepisom tej ustawy.

Przepisy kodeksu handlowego o sprzedaży na raty stosuje się tylko w tym wypadku, gdy przedmiotem jej są rzeczy ruchome, których cena kupna nie przewyższa 15.000,— złotych.

Przepisów tych nie stosuje się do sprzedaży na raty papierów wartościowych.

Istotnym dla sprzedaży na raty jest, że cena ma być płacona ratami, to jest częściami a nie naraz. Ustawa nie określa, ile musi być rat, by sprzedaż była ratałna, przyjąć jednak należy, że co najmniej trzy, skoro ustawa w kilku artykułach wiąże skutki z zaleganiem najmniej

Sprzedaż na raty 2)

dwóch rat. Termin zapłaty nie musi być w równych odstępach czasu, jak również raty nie muszą być równe.

Drugą cechą istotną dla sprzedaży na raty jest, by wydanie rzeczy nastąpiło przed całkowitą zapłatą ceny kupna, przy czym ustawa nie żąda, by wydanie rzeczy nastąpiło w chwili zawarcia umowy, przeto może to nastąpić np. po czwartej racie, przed ostatnią ratą, byleby cena nie była jeszcze całkowicie zapłacona.

Przez zastrzeżenie prawa własności umowa nie przestaje być sprzedażą na raty, jeżeli ma inne jej cechy ustawowe.

Danie weksli na pokrycie lub zabezpieczenie ceny kupna nie wyłącza stosowania przepisów o sprzedaży na raty.

Odpowiedzialność sprzedawcy z tytułu rękojmi za wady prawne i fizyczne, przewidziana przepisami kodeksu zobowiązań (art. 306—336 K. Z.) nie może być przez umowę sprzedaży na raty wyłączona ani ograniczona, a wszelkie postanowienia wyłączające lub ograniczające odpowiedzialność sprzedawcy są nieważne.

Umowa nie może też utrudnić dochodzenia roszczeń, służących kupującemu z tytułu rękojmi, np. zawierać zastrzeżenia umownego, że kupującemu wolno dochodzić roszczeń z tytułu rękojmi tylko w ciągu pewnego, ściśle określonego czasu, krótszego niż ustawowy lub że zawiadomienie o wadzie winno nastąpić w ciągu tygodnia od wykrycia itp.

Zastrzeżenie natychmiastowej wykonalności resztującej ceny kupna na wypadek niezapłacenia w terminie wskazanym w umowie poszczególnych rat powinno być pismem stwierdzone, a nadto, by sprzedawca mógł żądać natychmiastowej zapłaty, wymaga ustawa spełnienia się łącznie trzech warunków:

1. aby sprzedawca przy zawarciu umowy wręczył kupującemu odpis zastrzeżenia,
2. by kupujący był w zwłoce z zapłatą przynajmniej dwóch rat i
3. by suma łączna tych dwóch rat przewyższała jedną piątą część umówionej ceny kupna.

Brak któregokolwiek z tych warunków wyklucza natychmiastową wymagalność. Wynika z ustawy, że zastrzeżenie musi nastąpić przy zawarciu umowy, jak rów-

Sprzedaż na raty ³⁾

niez, że wręczenie odpisu zastrzeżenia musi także nastąpić przy zawarciu umowy a nie później.

Kupujący ma prawo płacić ratę przed terminem płatności, a w wypadku przedterminowej zapłaty ma prawo potrącić dyskonto w wysokości stopy dyskontowej Banku Polskiego obowiązującej dla weksli krajowych.

Sprzedawca może odstąpić od umowy jedynie w tym wypadku, gdy kupujący zalega z zapłatą przynajmniej dwóch rat, których łączna suma przewyższa jedną piątą część umówionej ceny kupna, a sprzedawca wezwał kupującego do zapłaty zaległości z wyznaczeniem terminu dodatkowego, z zagrożeniem odstąpienia od umowy. Wyznaczenie terminu dodatkowego, z zagrożeniem odstąpienia od umowy, winno nastąpić na piśmie, jeżeli wartość przedmiotu umowy przekracza 1000.— złotych.

Odebranie przez sprzedawcę rzeczy, wydanej kupującemu uważa się za odstąpienie od sprzedaży, przy czym sprzedawca może odebrać rzecz tylko pod warunkiem przewidzianym do odstąpienia od umowy, a więc nawet sprzedawca, zastrzegający sobie własność rzeczy nie może jej odebrać przed spełnieniem się warunków uprawniających do odstąpienia od umowy.

W przypadkach odstąpienia sprzedawcy od umowy wzajemne prawa i obowiązki stron określa się według przepisów kodeksu zobowiązań (art. 253 K. Z.), a więc sprzedawca winien oddać kupującemu to, co od niego otrzymał, jednak bez odsetek, gdyż nie ma po jego stronie zwłoki, kupujący zaś obowiązany jest do oddania rzeczy oraz do naprawienia szkody spowodowanej niewykonaniem zobowiązań.

Zastrzeżenie umowy, że kupujący traci w razie niewykonania lub nienależytego wykonania przyjętych obowiązków prawo do już uiszczonych rat, jest nieważne.

W przypadku zastrzeżenia prawa własności, sprzedawca, odbierając rzecz, może domagać się słusznego wynagrodzenia za zużycie i uszkodzenie rzeczy.

Sprzedawca może dochodzić roszczeń przeciwko kupującemu wyłącznie przed sądem państwowym i to sądem właściwości ogólnej (art. 24 i 25 kodeksu postępowania cywilnego).

Nie może więc sprzedawca pozywać kupującego o to roszczenie przed sądami właściwości przemiennej (art. 32

Sprzedaż na raty ⁴⁾

i nast. K. P. C.) O ile strony umówiły inny sąd niż sąd właściwości ogólnej, to postanowienie to jest nieważne i sąd winien z urzędu badać swą właściwość. Wykluczony jest także sąd polubowny dla sporów wytoczonych kupującemu przez sprzedawcę, natomiast kupujący może pozwać sprzedawcę przed sądem polubownym.

Przepisy o sprzedaży na raty stosuje się nie tylko do wyraźnej sprzedaży na raty, ale także w wypadkach, gdy pod inną formą prawną ukrywa się sprzedaż na raty, ustawa nakazuje bowiem stosować przepisy te także do umów innego rodzaju, jeżeli zmierzają do przeniesienia określonych rzeczy ruchomych w zamian za zapłatę, która ma być uiszczona częściami. Dotyczy to zwłaszcza umów najmu, zawartych z tym zastrzeżeniem, że najemca nabywa własność rzeczy, oddanej w najem, po zapłaceniu czynszu w pewnej wysokości.

Pożyczka ¹⁾

Kodeks zobowiązań definiuje pożyczkę jako umowę, przez którą dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego przedmiot pożyczki, a biorący zobowiązuje się zwrócić przedmiot pożyczki w rzeczach tego samego gatunku i takiej samej jakości. Przedmiotem pożyczki mogą być pieniądze lub inne rzeczy zamienne (np. zboże).

Pożyczka jest umową, która powstaje przez zgodne oświadczenie woli dwóch stron, z których jedna zobowiązuje się udzielić drugiej na własność pewną ilość pieniędzy lub innych rzeczy zamiennych, a druga zobowiązuje się do zwrotu takich samych rzeczy, jakie otrzymała, zaś przeniesienie własności przedmiotu pożyczki jest wypełnieniem świadczenia.

Zobowiązanie udzielenia oraz odebrania pożyczki pieniężnej ponad dwieście pięćdziesiąt złotych powinno być pismem stwierdzone.

Zaniedbanie tej formy nie powoduje wprawdzie nieważności, lecz skutki procesowe, a mianowicie w razie sporu niedopuszczalny jest dowód ze świadków lub z przesłuchania stron bez zgody obu stron.

Po zawarciu umowy pożyczki, dający pożyczkę obowiązany jest wydać przedmiot pożyczki biorącemu pożyczkę, który w wypadku dopuszczenia się zwłoki dającego pożyczkę może swego roszczenia dochodzić na drodze sądowej, przy czym roszczenie to przedawnia się z upływem sześciu miesięcy od chwili, gdy dający pożyczkę dopuścił się zwłoki. Dający pożyczkę może jednakże odstąpić od umowy, jeżeli zwrot przedmiotu pożyczki jest wątpliwy z powodu złego stanu majątkowego drugiej strony, chyba że dający pożyczkę wiedział lub powinien był wiedzieć w chwili zawarcia pożyczki o złym stanie majątkowym biorącego pożyczkę.

Natomiast biorący pożyczkę jest uprawniony, lecz nie jest zobowiązany do odebrania przedmiotu pożyczki po zawarciu umowy, z jednym jednak wyjątkiem, a mianowicie biorący pożyczkę pieniężną oprocentowaną obowiązany jest do odbioru przedmiotu pożyczki, a roszczenie dającego pożyczkę o odebranie pożyczki przedawnia się z upływem sześciu miesięcy od chwili, gdy biorący pożyczkę mógł domagać się wydania.

Pożyczka 2)

Jeżeli strony nie umówiły się inaczej, biorący pożyczkę powinien zwrócić taką samą sumę pieniężną, jaką otrzymał. Dający pożyczkę nie ma więc prawa domagać się odsetek, nawet ustawowych, gdy strony nie zastrzegły tego w umowie (patrz odsetki). Odsetek ustawowych domagać się mógłby wierzyciel dopiero w wypadku zwłoki dłużnika w zwrocie pożyczki i to od chwili zwłoki.

Umowa o pożyczkę powinna więc zawierać postanowienia co do odsetek, jeżeli pożyczka ma być oprocentowana.

Z przepisu, że w braku odmiennej umowy przedmiotem zwrotu jest taka sama suma pieniężna, jaką dłużnik otrzymał, wynika także, że dłużnik jest zobowiązany zwrócić ją bez względu na wzrost lub spadek jej siły kupna. Interesy stron chroni w tym wypadku do pewnego stopnia przepis art. 269 K. Z., na zasadzie którego sąd może, jeżeli uzna to za konieczne, według zasad dobrej wiary, po rozważeniu interesów obu stron podwyższyć wysokość kwoty, którą dłużnik ma zwrócić albo obniżyć ją, jeżeli z powodu nadzwyczajnych wypadków, jako to: wojny, zarazy, zupełnego nieurodzaju i innych klęsk żywiołowych, świadczenie groziłoby jednej ze stron rażącą stratą, czego strony nie mogły przewidzieć przy zawarciu umowy.

Jeżeli zaś dłużnik nie zwróci przedmiotu pożyczki w terminie i dopuści się zwłoki, a dewaluacja nastąpiła po terminie, w którym pożyczka miała być zwrócona, wówczas wierzyciel może za czas zwłoki żądać odszkodowania, odpowiadającego spadkowi waluty na zasadzie art. 244 K. Z., w myśl którego w razie zwłoki dłużnika wierzyciel może domagać się niezależnie od świadczenia naprawienia wszelkiej szkody, spowodowanej przez zwłokę oraz na zasadzie art. 248 K. Z., w myśl którego, gdy dłużnik opóźnia się z wykonaniem zobowiązania pieniężnego, wierzyciel oprócz odszkodowania za zwłokę w postaci odsetek umownych, a w braku umowy w tym względzie, odsetek ustawowych, może żądać nadto dodatkowego odszkodowania od dłużnika na zasadach ogólnych.

Jeśli przedmiotem pożyczki są rzeczy zamienne, inne niż pieniądze, biorący pożyczkę obowiązany jest zwrócić taką samą ilość rzeczy tego samego gatunku i jakości, jaką otrzymał. W wypadku, gdy zwrot rzeczy tego sa-

choroby lub wypadku wszelkiego rodzaju, z wyjątkiem szkód powstałych:

- a) z powodu zarazy lub choroby o tyle, o ile ubezpieczającemu według przepisu ustawy przysługuje roszczenie odszkodowawcze ze środków publicznych lub przysługiwałoby mu, gdyby roszczenie to na skutek wykroczenia przeciwko policyjnym przepisom o zarazach nie było utracone;
- b) z powodu zarządzeń wydanych podczas wojny lub po ogłoszeniu stanu wojennego przez dowódcę wojskowego;
- c) z powodu rozruchów, rabunku, powodzi, ognia, piorunu, eksplozji, działań statków powietrznych, zasypania i trzęsienia ziemi.

Za straty z powodu gruźlicy, a u konia z powodu wodogłowa, odszkodowania udziela się tylko wówczas, jeżeli zwierzę dotknięte gruźlicą było ubezpieczone co najmniej od trzech miesięcy, zaś koń chorujący na wodogłowie — co najmniej od sześciu miesięcy.

Zakład ubezpieczeń nie odpowiada za straty i szkody, powstałe z powodu umniejszenia wartości skutkiem wieku, zużycia i oszpecenia oraz za szkody pośrednie i niedoszły zysk. O ile nie było specjalnej umowy, zakład nie odpowiada za szkody powstałe poza miejscem postoju zwierząt oraz miejscem przejściowego ich pobytu wynikają-

cym ze sposobu użycia zwierząt, które przewidziane jest w umowie.

Na podstawie specjalnej umowy, odpowiedzialność zakładu może być rozszerzona. I tak, można się umówić, że zakład będzie odpowiadał za szkodę powstałą przez to, że zwierzęta stały się trwale nieprzydatne do użytku podanego w umowie a powstałą wskutek wypadku lub choroby.

Można się umówić, że zakład odpowiada za szkodę powstałą przez to, że urzędowo licencjonowane ogiery, buchaje, knury itd. z powodu choroby lub wypadku stały się nieprzydatne do hodowli.

Ubezpieczenie może być na podstawie osobnej umowy rozszerzone na straty powstałe:

- a) przez kradzież;
- b) przez ogień i pioruny;
- c) przez to, że płód zostanie uszkodzony lub młode musi być dobite z konieczności;
- d) ze szkód wyrządzonych osobom trzecim przez rozplodniki takie, jak: ogiery, buchaje, knury, tryki i capy.

Ubezpieczenia a — d mogą być tylko zawierane jako dodatkowe do ubezpieczeń zwierząt na życie.

d. c. n.

dr Z. K. Nowakowski

Nowe formy sprawozdawczości inwestycyjnej

Pisano już na łamach naszego pisma o kontroli wykonywania państwowego planu inwestycyjnego oraz o roli, jaką przy dokonywaniu tej kontroli odgrywa sprawozdawczość.

Oszczędność dyktowana na odcinku finansowym jak też materiałowym wymaga dostarczania odpowiedzialnym czynnikom stałych, aktualnych danych, które informowałyby o stanie prac i wykorzystywaniu środków pieniężnych w takim tempie, aby ewentualna interwencja mogła nastąpić na czas, gdyż tylko wtenczas może być skuteczna. Kontroli i sprawozdawczości podlegają inwestycje dokonywane w ramach państwowego planu inwestycyjnego we wszystkich sektorach a więc państwowe i samorządowe spółdzielczości i sektora prywatnego. Doświadczenie wykazało, że dotychczasowa sprawozdawczość, obejmująca okresy półroczne a nawet roczne, zbyt późno sygnalizuje niedociągnięcia przy wykonywaniu planu oraz że uzyskanie oszczędności przez rozsądny podział środków finansowych i racjonalne gospodarowanie siłą fizyczną i materiałem da się osiągnąć tylko wtenczas, jeżeli organy kontrolne stale będą miały rękę na pulsie akcji inwestycyjnej.

W celu należytego spełnienia tych zadań komitet Ekonomiczny Rady Ministrów uchwalił wprowadzenie sprawozdawczości miesięcznej z tym, że w odniesieniu do inwestycji dokonywanych z planu 1948 r. sprawozdanie obejmie pierw-

sze 3 kwartały a od października począwszy, sporządzane będzie co miesiąc.

Wspomniana uchwała Komitetu Ekonomicznego ustala zasady sprawozdawczości, według których dostarczane dane dotyczyć będą gospodarowania środkami finansowymi, technicznego postępu wykonania oraz stopnia realności finansowej planu. Kontroli zaś podlegać będzie inwestor, tj. ten, który otrzymuje i bezpośrednio realizuje w banku finansującym środki finansowe przeznaczone na wykonanie inwestycji. Kontroli dokonuje bezpośrednio władza inwestora oraz organy banku, po czym sprawozdanie przechodzić będzie przez organ nadzoru lokalnego i pośredniego do organu nadzoru centralnego, którym w sektorze państwowym i samorządowym są właściwe ministerstwa, w sektorze spółdzielczym Centralny Związek Spółdzielczy a w sektorze prywatnym Izba Przemysłowo-Handlowa w Warszawie, Wydział Koordynacji albo Związek Izb Rzemieślniczych w Warszawie.

W odniesieniu do objętych planem inwestycji członków izb przemysłowo-handlowych, podstawową jednostką sprawozdawczą tj. inwestorem, jest osoba fizyczna lub prawna dokonywująca inwestycji. Inwestor wypełniać będzie dostarczony mu przez właściwe zrzeszenie branżowe raport miesięczny formularz Nr 1, która zawiera na odwrotnej stronie instrukcje, jak należy go wypełniać. Wypełnione formularze inwestor dostarczy terytorialnie właściwemu zrzeszeniu branżowe-

mu, którego inwestor jest członkiem. Zrzeszenie sporządza zbiorczy raport liczbowy według wzoru Nr 2 i przesyła go wraz z analizą z przebiegu inwestycji i akcji oszczędnościowej do właściwej izby przemysłowo-handlowej, na terenie której zrzeszenie działa. Sprawozdania zaś izb koncentrują się w Wydziale Koordynacji izby urzędującej w Warszawie, która wraz z swoją analizą przesyła sprawozdanie Centralnemu Urzędowi Planowania.

Terminy dostarczenia raportów na drodze od inwestora poprzez organy nadzoru lokalnego i pośredniego do organu nadzoru centralnego są tak ułożone, że już w krótkim czasie Centr. Urząd Planowania będzie miał dokładny obraz z przebiegu akcji oszczędnościowej w całym kraju i we wszystkich działach i sektorach planu, wraz z analizą omawiającą tendencje realizacji planu, jego charakterystykę w zakresie merytorycznym jak też omówieniem wydanych albo proponowanych zarządzeń, mających na celu zlikwidowanie ujawnionych przez sprawozdawczość odchyłeń od właściwego wykonania planu lub usunięcie ujawnionych trudności.

Pierwsza sprawozdawczość jednolita powinna być złożona łącznie za okres pierwszych trzech kwartałów 1948 r. w terminie do dnia 10 października przez inwestora a zbiorcze raporty liczbowe powinny być składane do dnia 15 października przez zrzeszenia branżowe. Dla późniejszych raportów miesięcznych terminy są krótsze: inwestor sporządzać je będzie w ciągu 3 dni a zrzeszenie najpóźniej 8-go dnia po miesiącu sprawozdawczym. Dalsze, również krótkie terminy ustalono na przesyłanie przez organy nadzoru lokalnego albo pośredniego raportów zbiorczych i analiz

do biur regionalnych Centralnego Urzędu Planowania albo do banków finansujących inwestycje. Banki mogą w razie nie otrzymania raportów w ustalonych terminach zawiesić wypłaty do czasu otrzymania raportów inwestycyjnych, przy czym decyzje banków w tej sprawie podejmowane będą w porozumieniu z terytorialnie właściwą izbą przemysłowo-handlową.

Analogiczne zarządzenia odnoszą się do inwestycji dokonywanych w planie dotyczącym rzemiosła. Uwzględniając jednak drobne nieraz kwoty przypadające na poszczególnych rzemieślników z pomocy państwowej, przyjęto — zgodnie z zarządzeniem Związku Izb Rzemieślniczych, wydanym na polecenie i w porozumieniu z przewodniczącym Podkomitetu Inwestycyjnego — że jednostką sprawozdawczą (inwestorem) jest izba rzemieślnicza w odniesieniu do inwestycji wykonywanej w zasięgu jej władania. Ona więc wypełnia i składa raporty inwestycyjne za każdego rzemieślnika określonego w zatwierdzonym wniosku inwestycyjnym. W związku z tym, rzemieślnicy są zobowiązani składać izbie rzemieślniczej informacje zezwalające na wypełnienie raportu. Termin dla składania pierwszego raportu za trzy kwartały: 10 października.

Pomimo niedogodności, jakie te nowe zarządzenia przynoszą korzystającym z państw. pomocy finansowej, inwestorom należącym do izb przemysłowo-handlowych i izb rzemieślniczych, nie wątpimy, że tak właściciele przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych oraz zakładów rzemieślniczych, jak też organy nadzoru spełniać będą obowiązek sprawozdawczy, mając zrozumienie dla konieczności przeprowadzenia zadań wyjaśnionych na wstępie niniejszego artykułu.

Praktyka i wykładnia prawa skarbowego

Komis — Leszno.

Prawidłowe księgi handlowe.

Jednym z zasadniczych elementów dla udowodnienia stosunku komisju są prawidłowo prowadzone księgi handlowe komisanta. Wychodząc z założenia, że prowadzona przez komisantów w myśl obowiązującego prawa i zgodnie ze zwyczajami handlowymi księgowość stanowi podstawę do ustalenia majątku i wyników działalności handlowej komisanta oraz do rozliczeń z odbiorcami i komitentem, w ramach zawartej z nim umowy, należy podkreślić, że księgowość komisanta powinna ujawniać wszelkie dokonane przez niego interesy oraz stan własnego i powierzonego majątku.

Stąd też w księgach handlowych komisanta winny być wykazywane towary otrzymane do komisowej sprzedaży, sprzedaż tych towarów, oraz wszelkie związane z komiśsem operacje (wpłaty z tytułu sprzedaży inka o należności, dyskonto wierzytelności, przelew lub przekaz należności itp.) bez względu na formę i zakres odpowiedzialności komisanta, nie wyłączając rozliczeń z komitentem. Obroty, osiągnięte ze sprzedaży to-

warów oddanych do komisowej sprzedaży komitent powinien zaksięgować w tym okresie rachunkowym, w którym te towary zostały sprzedane przez komisanta; inaczej księgowanie będzie spóźnione; miarodajny bowiem jest moment otrzymania od komisanta zawiadomienia o dokonanej sprzedaży (co powinno nastąpić bez zwłoki), nie zaś dopiero moment otrzymania należności. Nie sprzedane do końca okresu rachunkowego towary komisowe komitent powinien wykazać w pozycjach pozabilansowych, komitent zaś w odrębnych pozycjach dla każdego składu komisowego przy inwentaryzacji towarów własnych.

Jak już zaznaczyliśmy, przy komisowej sprzedaży obrót podatkowy w przedsiębiorstwie komitent powstaje w chwili sprzedaży towaru przez komisanta a nie dopiero w chwili późniejszego rozliczenia się komitent z komiśsem. Dla kontroli towarów komisowych zaleca się otworzyć specjalny rachunek składu w księdze magazynowej bądź też w kartotece lub w księdze głównej, prowadzony w porządku chronologicznym dla poszczególnych operacji oraz według rodzajów towarów i ich ilości. Rachunek składu powinien być prowadzony ilościowo, może być przy tym prowa-

dzony również w wartościach pieniężnych przy czym wartości pieniężne należy ustalać bądź symbolicznie bądź według cen rzeczywistych lub limitowanych.

W tej mierze § 7 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 31 października 1946 r. o księgach stanowi, iż „co do towarów oddanych do komisowej sprzedaży zarówno przyjęcie w komis jak i dalsze transakcje, wynikłe z obrotów tymi towarami, powinny być *odpowiednio* zaksięgowane w księgach komitenta i komisanta. Zaksięgowanie to, jeśli chodzi o oddanie i przyjęcie w komis towarów, powinno być przeprowadzone przynajmniej pod względem ilościowym w książkach szczegółowych towarów komisowych

Rodzaj i ilość ksiąg zależy od uznania komisanta z tym jednak, że kontrola towarów komisowych musi znaleźć w nich odpowiednie uwzględnienie. W inwentarzu towary komisowe jakkolwiek nie stanowią własności komisanta, jednakże zgodnie z dotychczasową praktyką winny być zamieszczane w aktywach pod właściwym mianem, według ilości a ewentualnie i według wartości pieniężnych. Jednocześnie w pasywach należy wstawić równoważnik tej pozycji jako prawo komitenta do wykazanego w aktywach towaru komisowego. Te same wartości należy wykazać w bilansie lub w dodatku do bilansu (poza bilansem), przy czym ilości towarów komisowych mogą być pominięte.

Inwentarz w swoim rozwoju, występując od najdawniejszych czasów jako księga obejmująca całkowity majątek właściciela, zmienił się z czasem w księgę handlową, w której ujawnia się pełny majątek zarobkowy kupca. Na tej też praktyce oparte jest zaufanie komitenta do komisanta, któremu powierza on swoje towary z obowiązkiem utrzymywania ich i sprzedaży z zachowaniem należytej staranności, przy czym — celem zabezpieczenia mienia i praw komitenta — komisant obowiązany jest przedsięwziąć wszelkie kroki, jakie by podjął jako staranny kupiec w odniesieniu do własnego majątku.

Stąd też jest rzeczą nie do pomyślenia, aby komisant nie zorganizował odpowiedniej kontroli rachunkowej, obejmującej powierzone mu z tytułu stosunku komisowego towary. Obojętną jest przy tym rzeczą czy towary komisowe wprowadzone zostaną do ksiąg w wysokości rzeczywistej czy symbolicznej oraz czy wprowadzone zostaną w części bilansu (inwentarza) przeznaczone na składniki majątkowe własne czy poniżej linii zamknięcia bilansu; chodzi o to, aby istnienie tych towarów w posiadaniu komisanta zostało odpowiednio zaznaczone w jego księgach zgodnie z praktyką handlową i istniejącymi w tej mierze zasadami księgowości.

Co do *techniki* prowadzenia rachunkowości (u komitenta jak i komisanta) odsyłamy do artykułu pt. „Księgowanie transakcyj komisowych w Nr 15 z roku 1947 — str. 131 „Tygodnika Gospodarczego“.

Wynagrodzenie członków zarządu spółki — Podatek dochodowy.

„Pharma“ — Kraków — Pytanie; Dotychczas w zestawieniach miesięcznych do podatku dochodowego do Urzędu Rewizyjnego wliczaliśmy pobory zarządu do kosztów ogólnych „brutto” i firma potrącała dotyczącym członkom podatek dochodowy od poborów. Obecnie funkcjonariusz urzędu rewizyjnego zażądał, aby oprócz tego kwotę poborów zarządu dodać jako „Plus” do pozycji zysk firmy „netto”, przez co zwiększy się kwotę, która ma podlegać opodatkowaniu. Celem lepszego wyjaśnienia załączamy obok kopię zestawienia za miesiąc lipiec, w którym byliśmy zmuszeni postąpić według polecenia władzy, aczkolwiek zdaje się nam niesłusznym aby firma płaciła raz podatek a dotyczący członek zarządu drugi raz.

Zagadnienie poborów członków zarządu unormowane jest postanowieniem art. 11, pkt. 9 dekretu o podatku dochodowym oraz § 25 rozporządzenia wykonawczego. W myśl tych przepisów *nie* uważa się za koszty uzyskania przychodów spółki *nadwyżek* kwot pensyj i wszelkiego rodzaju wynagrodzeń osób, które biorą udział w zarządzie przedsiębiorstwa bądź należą do składu rady nadzorczej, komitetu dyskontowego i komisji rewizyjnej lub działają z ich ramienia bądź są upoważnione do samodzielnego prowadzenia przedsiębiorstwa, jak również innych pracowników przedsiębiorstwa na stanowiskach kierowniczych, ponad normy ustalone przez rozporządzenie Min. Skarbu. Paragraf 5 rozporządzenia wykonawczego do dekretu o podatku od wynagrodzeń stwierdza, że „wszelkie świadczenia w gotówce i w naturze, uzyskiwane przez osoby należące do składu zarządów, rad, komitetów nadzorczych, komisji dyskontowych, kom. rewizyjnych itp. władz i osób prawnych, *nawet mimo braku cech znamionujących* stosunek pracy, zalicza się do kategorii wynagrodzeń podlegających w myśl art. 2, ust. (2) oraz art. 1 tego dekretu podatkowi od wynagrodzeń.

Z zestawienia tych przepisów wynika, że wszelkiego rodzaju świadczenia uzyskiwane przez osoby „należące do składu zarządu” osób prawnych (a więc nie tylko biorące czynny udział w zarządzie przedsiębiorstwa) nawet mimo braku specjalnej umowy o pracę w ścisłym tego słowa znaczeniu podlegają podatkowi od wynagrodzeń, choćby łączna suma tych świadczeń przewyższała normy określone w cytowanym § 25 rozporządzenia wykonawczego do dekretu o podatku dochodowym. Zwracamy uwagę na okoliczność, że ograniczenia wprowadzone dekretem (art. 11, pkt. 9) mają na celu m. in. również zahamowanie nadmiernych wynagrodzeń, które w pewnych warunkach nie mając ograniczeń pochłonięłyby całkowity dochód spółki, a co zatem uczyniłyby jej obowiązek w zakresie podatku dochodowego praktycznie bezprzedmiotowym.

Oдноśne postanowienia, normujące kwestię omawianych nadwyżek są dość obszerne i zawie-

rają znaczny materiał cyfrowy oraz przykładowy; stąd też w tej mierze odsyłamy Panów do Nr 23 (z r. 1948) „Tygodnika Gospodarczego”, w którym na str. 262 przedstawiono szczegóły odnośnych postanowień. Ponadto wyjaśniamy, co następuje: stanowisko funkcjonariusza Urzędu Rewizyjnego nie jest trafne, skoro domagał się doliczenia do dochodu podatkowego przedsiębiorstwa pełnej kwoty należnych członkom zarządu poborów.

Tabela bowiem zawarta w cytowanym Nr 23 Tygodnika Gosp. określa normy, w granicach których suma wypłaconych wynagrodzeń „wyższej administracji” przedsiębiorstwa stanowi koszt uzyskania przychodów; tylko nadwyżka przewyższająca właściwą dla danego przedsiębiorstwa normę nie podlega potrąceniu od przychodu. Normy te zaś określone zostały w stosunku procentowym od obrotu zależnym od stosunku obrotu do kapitału własnego. Z uwagi na to, że z przebieganego nam zestawienia nie możemy oczywiście ustalić ani wysokości obrotu ani wysokości kapitału własnego, nie mamy możliwości obliczyć czy i w jakiej części wypłacane członkom dyrekcji wynagrodzenie przewyższa omawiane normy i nie podlega potrąceniu od przychodów firmy; obliczenie to zresztą jest proste i nie powinno Panom — po zaznajomieniu się z tabelą i zasadami podanymi w Nr 23 Tygodnika Gospodarczego — sprawić najmniejszych trudności.

Niemniej jednak i bez tego obliczenia możemy stwierdzić niesłuszność stanowiska władzy skarbowej przynajmniej w tej części, w jakiej wypłacone wynagrodzenie nie przewyższa omawianych norm.

Jeżeli chodzi o ewentualność „podwójnego” opodatkowania w tym sensie, że przedsiębiorstwo płaci podatek dochodowy a członek zarządu podatek od wynagrodzeń, to podkreślamy, że takie quasi podwójne opodatkowanie istnieje, lecz tylko wówczas, gdy wypłacane członkom zarządu wynagrodzenie przewyższa omawiane normy; wówczas bowiem nadwyżka nie stanowi kosztu uzyskania przychodu z przedsiębiorstwa i będzie doliczona do dochodu podatkowego, członek zarządu zaś (tj. podatnik podatku od wynagrodzeń) ponosi podatek od wynagrodzeń w każdym razie od pełnej sumy pobieranego wynagrodzenia, tak więc nadwyżka uposażenia ponad przypadającą dla przedsiębiorstwa w danym roku podatkowym normę podlega podatkowi dochodowemu od przedsiębiorstwa jako niepotrącalna i podatkowi od wynagrodzeń, ponoszonemu przez członka zarządu.

Mniemanie, że podwójne opodatkowanie w sensie wyżej podanym nie powinno mieć miejsca z uwagi na postanowienia art. 8, ust. (2) pkt. 4 dekretu o podatku dochodowym: („źródłami przychodów są: zajęcia zawodowe i wszelkie inne zatrudnienia o celach zarobkowych z wyjątkiem wynagrodzeń za pracę”) jest oczywiście *chybione* z uwagi na to, że przepis ten odnosi się tylko do jednego i tego samego podmiotu podatkowego (podatnika) ewtl. przy opodatkowaniu łącznym (małżonków) do dwóch osób stanowiących praw-

nie jeden podmiot podatkowy, podczas gdy w omawianych przypadkach idzie o dwa odrębne podmioty podatkowe (jeden przedsiębiorstwo, drugi — pobierający wynagrodzenie członek zarządu) i to w dodatku w dwu różnych podatkach nie kumulujących odnośnych przychodów.

W końcu zwracamy uwagę na niezmiernie doniosłe postanowienia rozporządzenia wykonawczego do art. 11 dekretu o podatku dochodowym, dające możliwość uniknięcia omawianych trudności wynikających z ustalenia norm wynagrodzenia wyższej administracji a mianowicie: „jeżeli w wyniku zastosowania tabeli dopuszczalne do potrącenia normy wynagrodzeń osób, czynnych i niezbędnych do utrzymania przedsiębiorstwa w ruchu (a więc dotyczy tylko członków zarządu czynnych) byłyby niższe od ogólnie przyjętych norm wynagrodzeń, dyrektorzy izb skarbowych mają prawo na wniosek podatnika podwyższać te normy, najwyżej jednak do wysokości wydatków faktycznie na ten cel poniesionych i w granicach ogólnie przyjętych norm. Podwyższenie norm wynagrodzeń do wysokości przekraczającej dwukrotnie normy wymaga zgody Ministerstwa Skarbu.

Podanie takie, przy należyтым uzasadnieniu zwłaszcza w przypadkach, w których (co w okresie powojennym przewartościowania waluty jest szczególnie aktualne) zachodzi w przedsiębiorstwie niekorzystny stosunek kapitału własnego do obrotu — rokuje widoki pozytywnego załatwienia.

Fundusz Oszczędnościowy C.

„Te Jot — Poznań” — Prosimy o nadesłanie nam odpisu lub odpowiedniego wyciągu z odnośnej umowy z pracownikiem (zwrócimy po wykorzystaniu), gdyż z przedstawionego stanu faktycznego nie wynika czy pracodawca przejął na siebie częściowo należne składki oszczędnościowe, a nadto czy istotnie z brzmienia umowy wynika zamiar stron do obciążenia pracownika składkami jedynie od wynagrodzenia netto.

Z. M.

Komunikaty i różne wiadomości

Częściowe wstrzymanie nowych robót budowlanych.

Nienależyte rozplanowanie czasu robót inwestycyjnych doprowadzało nieraz do tego, że rozpoczęte jesienią prace nie mogły być wykończone przed nadejściem zimy. Licząc na to, że jesień będzie łagodna, wielu przedsiębiorców rozpoczęło nowe budowy zbyt późno i powodowało przez to zbytne nasilenie na rynku pracy oraz spiętrzenie wydatków w końcowym okresie sezonu inwestycyjnego. Rozpoczęte roboty zostały na zimę przerywane, nie doprowadzano ich często nawet do stanu, który gwarantowałby należyte zabezpieczenie obiektów.

Nie chcąc dopuścić do powtarzania się takiego niepomysłnego stanu rzeczy, komitet Ekonomicz-

ny Rady Ministrów uchwalili zlecić zrewidowanie zaplanowanych robót w kierunku nierozpoczynania nowych robót, a w szczególności robót budowlanych, z wyjątkiem kapitalnych remontów i budownictwa wiejskiego. W wypadkach szczególnie uzasadnionych, rozpoczęcie nowej roboty o charakterze inwestycji lub odbudowy może nastąpić tylko po porozumieniu właściwego ministrowstwa z prezesem Centralnego Urzędu Planowania. Poza tym uchwała przewiduje ograniczenie robót, których wykończenia nie przewiduje się w okresie do 31 marca 1949 r. do poziomu za pewniającego zabezpieczenie na okres zimowy.

W związku z tym otrzymały odpowiednie instrukcje wszystkie właściwe władze jak również banki rozprawdzające i kontrolujące racjonalne wykorzystywanie kredytów inwestycyjnych.

Reklamacje związane z wysyłką paliwa.

Z związku ze stale powtarzającymi się wypadkami zwracania się poszczególnych zakładów przemysłowych z reklamacjami wprost do Centrali Zbytu Produktów Przemysłu Węglowego w Katowicach, Departament Przemysłu Miejscowego Ministerstwa Przemysłu i Handlu podaje do wiadomości:

Wszelkie reklamacje, dotyczące spraw paliwa, należy kierować do tych Oddziałów Centrali Zbytu Produktów Węglowego, w których węgiel był zamawiany. Każda reklamacja winna zawierać:

1. nazwę kopalni
2. numer wagonu
3. ilość i sortyment
4. datę wysyłki (nie datę nadejścia wagonu, co jest często praktykowane).

Zarzuty muszą być dokładnie sprecyzowane i poparte odpowiednim protokołem. Przy procentowym stwierdzeniu podsorymentów lub zanieczyszczenia należy podać sposób przeprowadzenia próby.

Oszacowanie powierzchowne — na oko — nie może być podstawą do wnoszenia reklamacji.

Handel zagraniczny

Organizacja handlu zagranicznego Czechosłowacji

W Czechosłowacji tworzy się monopolistyczne organizacje handlu zagranicznego dla poszczególnych branż, odrębne od przedsiębiorstw produkcyjnych, z wyjątkiem branży metalurgicznej, skórzaney i hutniczej. Dotąd zostały utworzone pod formą prawną spółek akcyjnych następujące przedsiębiorstwa:

dla przemysłu włókienniczego i odzieżowego „Centrotex” akc. spol. prodovoz a vyvoz cs. textilniho a odevniho prumyslu — Praha II, Na Porici 24,

dla wywozu chmielu Československa Společnost pro vyvoz chmele akc spol” — Zatec,

dla wywozu i przywozu artykułów ceramicznych „Československa Keramika” vyvozní a dovozní akciová spol. — Praha II U. Pucjovny 9,

dla wywozu szkła Československa Akciová Společnost Pro Vyvoz Skla Praha I, Revoluční 2,

dla wywozu i przywozu surowców olejarskich „Oleaspol” akciová společnost pro dovoz a vyvoz olejnatých surovin — Praha I, Stepánska 63,

dla przywozu i wywozu surowców chemicznych „Chemapol” akciová společnost pro dovoz a vyvoz chemických výrobků a surovin — Praha II, Panská 9.

Sektor prywatny w handlu zagranicznym w sierpniu 1948 r.

Wartość pozwoleń wydanych na transakcje zagraniczne sektora prywatnego w sierpniu br. wynosiła 1.092.524,14 \$, w tym eksport pośredni 214.755,80 \$. Odnośne cyfry w złotych wynoszą: 524.080.984,— zł i 108.421.301,— zł. Na pierwszym miejscu w eksporcie stoją jaja, po czym gwoździe, wyroby mięsne, ryby, wyłoki buraczane, wiklina, fryzy dębowe, wyroby koszykarskie, pierze, puch i inne

Wartość pozwoleń wydanych na import wynosiła 213.165,25 \$, w czym transakcje awoirowe 101.020,53 \$. Odnośne cyfry w złotych wynoszą 237.660.542,— zł i 172.211.252,— zł.

W przywozie na pierwszym miejscu stoją opony i dętki, po czym maszyny do pisania i liczenia, wełna, olej żywiczny i olejki eteryczne, kauczuk, proszek do wyrobu masy plastycznej, tygłe grafitowe i in.

W eksporcie sektora prywatnego na I-szym miejscu stoi Czechosłowacja, po czym idą Anglia, Włochy, Finlandia, Szwajcaria, Niemcy i 12 innych krajów; najdalsze to Indie i Chiny. W imporcie naczelną rolę zajmuje Anglia, po czym Szwecja, USA., Finlandia, Czechosłowacja i 5 innych krajów; najdalszy to Malaje Brytyjskie.

ZRZESZENIE RZECZOZNAWCÓW KSIĘGOWOŚCI I SAMODZIELNYCH KSIĘGOWYCH na województwo poznańskie

przyjmuje zamówienia na pierwszy po wojnie kalendarz księgowego pt.

VADEMECUM KSIĘGOWEGO,

który ukaże się z końcem br.

Kalendarz formatu kieszonkowego obejmować będzie aktualny materiał naukowy z zakresu ustawodawstwa, ze szczególnym uwzględnieniem prawa handlowego, skarbowego i pracy.

Cena kalendarza w przedpłacie, tj. przy zamówieniu w terminie do dnia 20 października br. zł 200,—.

Wpłaty kierować należy na konto czekowe Zrzeszenia: Komunalny Bank Kredytowy Poznań, nr 2164 lub do biura Zrzeszenia, przy ul. Mickiewicza 31.

„BIUROTECHNIKA“

KAMZOL - KARŁOWSKI - POHLAND

**Warsztat naprawy
maszyn biurowych**

Specjalność: **ASTRA i HAMANN**
Maszyny do księgowania i liczenia

Poznań, Św. Marcin 64
Telefon 98-67

MEBLE GIĘTE

biurowe - szkolne

Własny wyrób

LEON KONIECZNY

27 Grudnia 5 - Telefon 39-71

Na życzenie oferty

Opakowania i kartony dla przemysłu
spożywczego, cuklarniczego
i chemicznego wykonuje

Wytwórnia Opak. Pap. i Tektur.

właśc.: **J. POMIN**

Poznań, ul. Mylna 24

Telefon 94-11

Telefon 94-11

Maszyny biurowe

Zakup - Sprzedaż - Naprawa

RE-MA

Poznań, Św. Marcin 5

(przy Placu Hoovera) — Telefon nr 44-07

MEBLE BIUROWE

oraz kompletne pokoje i oddzielne sztuki
poleca okazjynie

Magazyn Mebli ST. JANIAK

Poznań, Rybaki 6, w podwórzu - Tel. 49-56

Oplata pocztowa ulszczygna ryczałtem

Adres dla zwrotu: Administracja „Tygodnika Go-
spodarczego” Księgarnia Wilak, Poznań Kantaka 10

Papiery kancelaryjne, przebitkowe

bloki korespondencyjne, rysunkowe, se-
gregatory, kołoteczki, skoroszyty, teczki
do akt i bruliony poleca

Wytwórnia Art. Papier. i Kartonazy

Henryk Szypczyński - Poznań, Woźna 5

TELEFON 526-07

O. DIELS

WSTĘP DO CHEMII ORGANICZNEJ

Cz. I. — zł 780,—

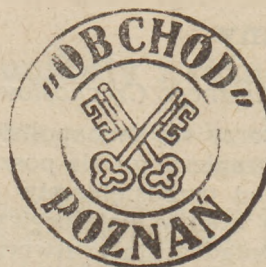
Cz. II. — zł 980,— kpl. zł 1760,—

Oprawa 1/1 pl. zł 340,—

Wydawnictwo Wł. Wilak - Poznań, ul. Kantaka 10

Rejestrowane

BIURO STRZEŻENIA

obiektów handlowych
i przemysłowych

poleca uprzejmie
PP. Kupcom i Przemysłow-
com swych zaufanych i su-
miennych stróżów do pilno-
wania ich obiektów.

Poznań, ul. Słazica 8
Tel. 33-27

Cena ogłoszeń za 1 mm na stronie 4-lamowej zł 25,—.

Ogłoszenia przyjmuje dla instytucji i przedsiębiorstw państwowych oraz firm pozostających pod zarządem państwowym
„P.A.P.” Polska Agencja Prasowa, Poznań, Sew. Mielżyńskiego 8 — telefon 42-63.

Redakcja: Izba Przemysłowo-Handlowa
w Poznaniu, ulica Mickiewicza 31
Tel. 518-62, 23-65, 23-66.

Ogłoszenia przyjmuje „PAR” Polska Agencja
Reklamy, Fr. Krajca, Poznań, Fr. Rataj-
czaka 7. Tel. 30-30 i 91-83
i oddziały Kraków, Rynek Główny 46 —
Tel. 502-66
Bydgoszcz — Al. 1 Maja 16, Tel. 17-66
Toruń — ul. Mała Garbary 2
Katowice — Warszawska 23, str. poczt.
790. — Tel. 844-08.

Administracja: Księgarnia Wilak Po-
znań, ul. Kantaka 10 — Tel. 44-40
45-00.

Konto P. K. O. — V-4085.

Cena numeru 30,— zł, prenumerata
kwartalna 300,— zł.